

Het failliet van de Multiculturele samenleving

8 december 2012

Verslag Werkgroep Onderwijs

Kitty Roggeman

1^e deel: Segregatie en ongelijkheid in het (basis)onderwijs.

Inleiding: Ward Nouwen

Ward Nouwen stelde resultaten voor van onderzoek over etnische segregatie in basisonderwijs in Vlaanderen. Cijfers, grafieken en tabellen kan men terugvinden in de publicatie: Nouwen W. e.a., Segregatie in het basisonderwijs, Garant.

Nouwen gaf toelichting bij dit **cijfermateriaal**.

Voor de telling van het aantal allochtone kinderen in een school werd het criterium gehanteerd van: thuistaal andere dan NI en sociaal-economische situatie (SES).

Grosso modo kan men stellen dat in de grote steden de ongelijke spreiding min of meer de buurten weerspiegelt.

Wat de **oorzaken van segregatie** betreft: nogal wat factoren spelen een rol bij de schoolkeuze. O.m.: de toegang tot informatie, de inschrijvingskansen, de rapportering van weigering van inschrijving (laaggeschoolde moeders en etnisch culturele minderheden botsen vaker op weigering), specifieke profilering van een school (bv nadruk op zorg, of op multicultureel karakter). Bij de negatieve schoolkeuzemotieven bleek weinig verschil tussen allochtone en autochtone ouders.

Effecten van segregatie : Op het cognitieve vlak (wiskundeprestaties) weinig verschil in scores tussen de scholen, wel dalen de gemiddelde scores naarmate er meer kansarme leerlingen zitten. Er is wel een duidelijk aanwijsbare correlatie tussen de leerkrachtencultuur en de leerlingencultuur en het presteren en welbevinden van leerlingen.

Op het vlak van sociale integratie is er duidelijk wel een verschil: leerlingen (zowel allochtone als autochtone) van etnisch gemengde scholen scoren beter.

Discussie met het publiek : Er werden vragen gesteld over:

- probleem dat leerkrachten geen socio-culturele band hebben met hun leerlingen, en hoe je daar iets kan aan doen?
- nut van dit soort onderzoek dat huidig onderwijsbeleid niet in vraag stelt: prestatiegericht in functie van economisch model, te concurrentieel.
- het elitair karakter van methodescholen waar etnisch-culturele minderheden geen toegang toe hebben

2^e deel: Bereidt de larenopleiding voldoende voor op diversiteit, en worden (jonge) leerkrachten voldoende gevolgd bij hun omgang met diversiteit in hun klas.

Inleiding: Reinhilde Pulinx

Diversiteit in de lerarenopleiding is niet het uitgangspunt. Er is de norm en diversiteit wordt gezien als een probleem van inpassing. Het onderwijs is competitief, legt het accent op efficiency, scholen worden georganiseerd als een bedrijf volgens een op de markt gericht model: welke school is het meest productief, er worden evaluaties en rankings opgesteld op basis van cijfers. (scores van leerlingen, cijfers van overzitten, successen in vervolgopleidingen, uitval, enz.) Vaak overheerst een binair denken: bv kennis t.o.v. vaardigheden, agency t.o.v. stuctuur, thuis t.o.v. school, monocultureel t.o.v. multicultureel.

Nochtans vraag de arbeidsmarkt vaardigheden zoals: netwerking, samenwerken, flexibiliteit, creativiteit, interactie, dialoog, mogen falen. Deze vaardigheden krijgen te weinig aandacht in onderwijs. Ze kunnen nochtans aangebracht worden via diversiteit, moeten aangebracht worden in de lerarenopleiding met oog voor individuele verschillen in leren.

Leerkrachten moeten meer nadenken over de rol van het onderwijs: niet marktgericht, maar gericht op alle domeinen van het maatschappelijk leven. Onderwijs heeft een emancipatorische taak en moet maatschappelijke ongelijkheden zoveel mogelijk trachten te compenseren. Daarom mag diversiteit niet genegeerd worden. Jongeren moeten opgevoed worden naar openheid, een kritisch multiculturalisme.

Dit kan via een proces van aanleren van sleutelcompetenties: o.m. : diversiteit beschouwen als een normaal fenomeen en niet als een probleem, bewustmaking van vooroordelen, een verschillend perspectief leren hanteren, de dialoog aangaan, bereidheid om van elkaar te leren. Dit moet een gedeeld proces zijn van het lerarenteam. Diversiteit is veel meer dan af en toe een project of een dag los van het curriculum.

Men moet gaan naar gecontextualiseerd onderwijs waarbij de sociale context het vertrekpunt is. Leerkrachten moeten meer optreden als mediators, vormen van interactief, coöperatief leren moeten meer aan bod komen. Ook de ééntaligheidsideologie moet doorbroken worden: de kennis van andere talen moet als positief gezien worden, waarbij taalverwerving als uitkomst gezien wordt en niet als voorwaarde (via allerlei voorafgaandelijke taaltesten). Er moet meer oog zijn voor processen van taalverwerving, en de link tussen taal en welbevinden en motivering van anderstalige leerlingen.

Discussie met het publiek aan de hand van enkele cases voorgesteld door de onderzoeksters.

Hoe reageren op een allochtone leerling met een taalachterstand, maar met ambities om een voor hem door de leerkracht Nederlands te hoog ingeschatte studierichting te volgen?

Hoe reageren op een allochtone leerling die niet in orde is met turnkledij en aangeeft dat daar thuis geen geld voor is?

Leerkracht kan aanmoedigend optreden, school kan ondersteunende initiatieven nemen (extra begeleiding bv of financiële tegemoetkoming), of herbekijken eigen criteria.